

Styrelsen år 2001

Ordförande	Jan Rohman
Kassör	Helene Sörensson
Sekreterare	Agneta Zachariasson
Ledamöter	Rolf Nilsson
	Gunnar Alexandersson
	Eivor Olsson
	Sune Segersäll
Suppleanter	Sture Larsson
	Bengt Knutsson

Styrelsen Meddelar

?? Artiklar till tidningen tas tacksamt emot. Det kan vara upptäckter i de egna forskningarna som kan vara av intresse, antavlor, domstolsprotokoll, intervjuer, foton, något roligt ni stött på i forskningen etc. Materialet kan vara maskinskrivet, handskrivet, på diskett eller mailade direkt till oss. Exempel på innehåll kan ni hitta här i tidningen. Vi som tar emot dessa bidrag och som även redigerar det övriga materialet är:

Agneta Zachariasson	Korshamnsv 37	430 91 Hönö	agneta.031965041@telia.com
Helge Svensson	Krabbev 11	430 91 Hönö	helgeson@telia.com

?? **Föreningens postgironr 71 19 28 - 2**

?? Den som vill ha ett medlemsbevis kan kontakta den som är ansvarig för måndagsträffarna (k.l 17-20) och få ett sådant. På måndagarna träffas vi och försöker hjälpa varandra att lösa problem, eller bara umgås med andra släktforskare.

?? **Bingolotter** finns att köpa hos **Sigges** på Hönö och hos **Norgårdens Grönsaker**. Stöd föreningen genom att köpa era lotter där.

?? Föreningens brevlåda hänger i forskarsalen på väggen rakt fram när ni kommer in. Glöm inte att lämna era förslag, önskemål, ris och ros där.

?? **29 september** utflykt till Björkö. Vi tar Björkö-färjan som avgår **13:10** från Varholmen. Bengt möter oss på andra sidan och tar oss med på en rundtur runt ön. Björkö Hembygdsförening kommer att bjuda på kaffe och vill därför veta hur många som kommer. Ring eller maila till Agneta och **meddela er närvaro senast den 24 september**, tel: se ovan.

?? **10 november** anbytarträff kl **15:00**. Föredragshållare: Kent Olsson

?? **Manusstopp 31 mars 2002**

Som läsaren märker, så innehåller vår tidning denna gång fler sidor än de tidigare numren. Detta beror främst på att Henrik Karlsson tog fasta på vår efterlysning i förra numret och skickade in sitt bidrag. Vi tar med hela Henrik utförliga och lärorika forskning om Anders Utbult. Den skulle vara svår att dela upp i två delar. Henrik ger oss inte bara resultatet av sina efterforskningar om vem Anders Utbult från Torås och Öckerö var, utan han låter oss följa steg för steg hur han kommit fram till detta resultat.

Som väl de flesta redan vet så är Henrik läkare och bosatt i Varberg. Han är född och uppvuxen på Hönö Heden. Han började släktforska 1980. Vi gläder oss åt att ha honom med i föreningen, som nu har över 80 medlemmar. Vi tackar honom för bidraget.

Och naturligtvis alla andra som skickar artiklar till oss och gör tidningen mera läsvärd.

Vi vill påminna om att Henriks bok *"Havet var vårt liv"* finns att köpa i Strandens bokhandel eller direkt av honom själv. Han har tel. nr 0340-611185.

Ett par artiklar som inte fått plats i detta numret kommer med nästa gång.

P.S, För dem som kanske inte känner till det finns ju också det Utbultska släktregistret som skrevs efter släktmötet i

Lisebergsrotundan 1957 där man kan följa Anders ättlingar fram till 40-talet

Red

Kurs i DisGen?

Den som har köpt programmet DisGen och är intresserad av att gå en kurs och lära sig programmet, kan anmäla sig till Agneta på telefon 965041 eller maila in anmälan till agneta.031965041@telia.com. Blir det ett stort intresset kommer vi att ta emot anmälningarna efter principen "först till kvarn...". Får vi in tillräckligt många anmälningar kanske det går att ordna 2 kurser.

Styrelsen

Efterlysning

Denna gång efterlyser vi någon/några som har upplysningar om Kröckle kyrka. Vet ni varifrån grottan fått sitt namn? Kan ni några historier (sanna eller ej) om platsen. Vad användes den till osv. Allt av intresse. Hör av er kanske ni någon gång hört talas om smugglare som använde sig av grottan, eller var det en kyrka (som namnet vill utvisa) som användes av personer som inte gick i den vanliga kyrkan? Som sagt allt ni vet eller hört vill vi gärna ta del av.

Red.

Bouppteckningar

Insänt av Britta Österberg

"I domstolsarkiven står att Sverige fick år 1734 en ny allmän lag, som trädde i kraft 1736. Där stadgades att: ***Bouppteckning alltid skulle upprättas vid dödsfall.*** I praktiken kunde denna bestämmelse inte alltid uppfyllas, med resultat att bouppteckningar saknas efter vissa avlidna. I bouppteckningen redovisas den avlidnes tillgångar (i form av fast och lös egendom, kontanter och fordringar) och

skulder. Den ofta mycket detaljerade uppräknings av föremål ger en klar bild av de ekonomiska förhållandena som den avlidne har levt under.

Bouppteckningens inledning är av stort intresse för släktforskaren

Där redovisas den avlidnes namn och dödsdatum, samt arvingar. Redovisningen av arvingarna bildar en samlad kort redogörelse för släktskapsför-

hållandena vid tiden för dödsfallet, och är vanligen genealogiskt mycket informativ.”

Bouppteckningen handlar inte bara om vad den avlidne personen ägde utan fast mer om arvingar. När dessa var omyndiga så måste förmyndare tillsättas, det kunde vara en moster- eller fasterman eller faderfader eller moderfader, ävensom döttrarnas män måste vara förmyndare för dem.

Sök inte bara i egna socknens härad efter bouppteckningar, även i grannkommuners härad finns bouppteckningar rörande Öckerö socken ex: Inlands Södra härad FII:4 sid 263 år 1772 Petter Grottes hustru Johanna Christensdotter på Grötö.

2 ex på hur första sidan kan se ut:

”År 1783 den 1 april blef af undertecknade på wederbörandes anmodan bouppteckning och värdering förrättad å qvarlåtenskapet efter mannen **Magnus Persson** på Knepla och kommer sedermera samma egendom at fördelas emellan hans efterlefwande hustru Malena Andersdotter och theras under ägtenskapet sammanaflade en son Anders Magnusson och ett foster som icke är ännu framfödt, såvida det med lif till världen kommer och infann sig den omyndige sonens fader-

fader Dragonen Pehr Wasberg i Dalen och fader-broder Johannes Dahlqvist på Kampetorp och uppgafs egendomen af enkan med varning Ärfda Balken 9 Cap och befanns som efter förmäles; Nembligen -----”

”År 1802 den 7 september woro undertecknade kallade af tunnbindare-gesällen Anders Kjellström i Bovik till att uppteckna och werdera den egendom som befants i hans bo sedan dess hustru **Elsa Johanna Sjöberg** nu är med döden afleden med hwilken han sammanafloadt tvenne nu i lifwet warande söner som är Swen Christoffer 5 år gammal och Andreas på tredje året gammal. Förmyndarskapet åtager fadren sig själf jemte tillsyningsman af Salteri Inspektören Olof Forsberg på Gåsesund. Sedan Innehållet af 9 Cap. 1§ Ärfda Balken blifvit Kungjord uppgaf änkomannen egendomen, hwilken befants och värderades som följer : Nembl:

Slutet på bouppteckningen lyder ”som hustru på olyckligaste vis blef borta på sjön på resa från ”Malms” och till Göteborg då hon hade alla sina lin som gångkläder med sig, således är intet af nemde värde att skrifwa. Hos magestraten i Malms innestår afledne hustruns arf efter hennes föräldrar ungefär 11:- Rb.”

KVARNNYTT

Tillägg till artikeln om kvarnar i förra numret av medlemstidningen

Insänt av Gun Jonsson

I artikeln nämns ett barnbarnsbarn till Lars Frimodig (han som drev kvarnen ett par år efter Stenli-Pers död 1870.)

Nu vill jag berätta om *mitt* "släktskap" med Hea-kvarnen. Johannes Persson var min *farfars farmors far*. Han hade tio barn, några dog i späda ålder, men dottern Anna blev alltså min *farfars farmor*.

MEN - det är inte nog med det! August Olsson, som köpte kvarnen, och flyttade den och sig själf till Hönö, var min *farmors morbror*. Och ännu är det inte slut - August (Träskarn) och Petronella fick

fyra döttrar. Den äldsta hette Amanda Paulina, senare gift Torgersson. Hon fick en dotter, Ella. Ella gifte sig med Bertil Edvardsson. Bertil hade en syster, Anna, som blev gift Antonsson och fick en rad barn. Den yngsta, Anna-Lisa (Anta) är gift med min bror Håkan och bor idag med utsikt över kvarnen på Hea!

Sådant kan man finna när man rotar i släktleden. Inte underligt att man blir "tänd", och lockas att fortsätta letandet.

Gun

Vi läser i en av Daniel Fransson's böcker "att salteriet på Västra Rammen raserades 1824, dvs samtidigt som kvarnen flyttades till Rörö. Understenen till kvarnen blev liggande kvar i många år. En Gabriel-Anders tog stenen till belägg. När han tog den sa Stin-Olle: "Tycker du inte att det är synd att ta en sten som är ett minne från gamla tider". "En gammal sten handlar ingenting om" svarade Gabriel.-Anders."

Detta tyder ju på att kvarnen skall ha stått på västra Rammen. Beträffande kvarnen på Grötö skall den ha stått på höjden på rullstensåsen strax söder om gamla ångbåtsbryggan. Stenarna som den stått på finns kvar. Därmed skulle den mera exakta placeringen av kommunens kvarnar vara klarlagd

Red.

Mästerlotsen Torger Olssons död

Insänt av Anders Ryberg

Detta brev i Västra Lotsdistriktets arkiv beskriver hur det gick till när mästerlotsen Torger Olsson drunknade vid en lotsning i september 1852. Han blev 43 år gammal och hade varit lots i nästan 32 år, från det att han antogs som lärling vid 11 års ålder.

"Herr chefen för Västra Lotsdistriktet Förliiden gårdag på eftermiddagen inträffade den olyckshändelsen, enligt lotslärlingen Johan Christianssons rapport, att Rörö lotsbåt i vilken befunno sig mästerlotsen Torger Olsson, dess broder sekundlotsen Olof Olsson och lotslärlingen Johan Christiansson 1 mil NV från Vinga skulle till inlotsning emottaga Norska Briggen Christian Agatho från Holmestrand, förd av skeppare C. Lieb, vid bordandet av briggen Torger Olsson, vars tur det var att gå ombord, skulle ifrån lotsbåten taga språng på briggens fallrep, emedan lotsbåten för sjögången ej vågade lägga in till sidan av fartyget, kom på sidan därav och föll i sjön, grund därav eller då han kom upp på vattenytan blev han

intagen i lotsbåten, men Död, han hade förmodligen fått slag och kunde icke, oaktat använde försök, återbringas till liv. Vinden var vid tillfället WSW 2 revade märkegels coul.

Torger Olsson född 1809 den 23/6 antogs till lärling 1820 den 15/12 befodrad till sekundlots 1830 den 21/12 och till mästerlots 1833 den 30/12, han har under sin tjänstetid icke varit straffad eller tilltalad för fel i tjänsten, utan gjort sig känd för ett mycket pålitligt förhållande, han efterlämnar änka med 5 barn, därav äldste sonen förliidet år blev lotslärling, i knappa omständigheter. Då denna olyckshändelse timat i utövningen av tjänsten, får jag ödmjukast anhålla om Herr Distriktstchefen verkande förord för änkan på det hon måtte få pension. Så fort jag kan erhålla närmare detaljerad berättelse om denna olycka skall jag inkomma med rapport, ävensom med Torger Olssons prästbetyg.

Göteborgs lotskontor
den 21 september 1852 N Åhmansson"

Lotsålderman B Gadd på Kalven om koleran på Hönö i augusti 1834

Insänt av Anders Ryberg

Ett annat brev från Västra lotsdistriktets arkiv som speglar stämningen under denna

epidemi.

"Igår morgon kom jag hem från Kungshamn mitt i en bedrövlig tid. Koleran sprider sig snart omkring hela skärgården och vi stå i tur varje dag, och vad jag tror är vi förgättna av överheten emedan här icke finns någon läkare, ej heller ringaste läkemedel. Lotsarna på Hönö äro mest utdöda, E Matsson och O Eriksson äro döda och de övriga lotsarna äro sysselsatta varje dag med att förskaffa de döda kropparna till jorden. Varje afton beledsagar 3, 4 av lik till jorden. Vi hava här på ön ännu undgått den största faran. Igår afton satte vi

den första av kolera döda till jorden som kom från Göteborg och på följande afton sjuknade in och dog om morgonen av de rysligaste krämpor utan minsta hjälp. Idag är här friskt på ön så mycket som jag vet.

Kalvsund 16/8 1834 med högaktning
B Gadd"

Påskrift på sidan av brevet:

"Gud välsigne Kapten. Tack för den tid vi haft av tillsammans, adjö ifall vi aldrig råkas här mer i tiden."

UTBULT

Insänt av Henrik Karlsson

I

Utgångspunkt och planering av forskningen

Alla kända personer med släktnamnet Utbult härstammar från skepparen Anders Andersson Utbult på Öckerö (1724-1781). Släkten har utmärkt sig bl.a. genom ingifte i släkten Nordtman, vilkens kanske mest framträdande person var kaparlöjtnanten Per Nordtman (1684-1758). Senare har den blivit känd genom riksdagsmannen Birger Utbult, sångaren och visförfattaren Thomas Utbult och sångaren Roland Utbult.

Genom sin geografiska begränsning är släkten väl sammanhållen och lätt att utreda genealogiskt. Ett problem som stimulerat fantasin, och som hittills varit omöjligt att lösa, är frågan om vad namnet betyder och varifrån dess anfader kom. De mest citerade försök som gjorts att förklara namnet kan inte anses hålla för en kritisk granskning.

I ÖÖSF:s senaste medlemsblad efterlyser redaktionen en förklaring på namnet Utbult och den äldste Utbults härkomst. Tiden kanske är mogen för en kraftsamling kring

detta? Då detta är ett intressant släktforskningsproblem och ingen hittills lyckats lösa gåtan, vill jag med dessa rader sammanfatta vad som hittills gjorts och vad som mera skulle kunna göras. Det är troligen undertecknad red. avser, när den tror sig veta att någon eller några försökt ta reda på varifrån han kom. Kanske fler har gjort det, som jag inte känner till. Mina försök finns beskrivna i min bok "Havet var vårt liv" (1995), och jag har sedan utvecklat resonemanget i olika föredrag jag hållit. De tog sitt ursprung i domboksforskning rörande släkten Nordtman omkring 1985, men då jag inte lyckades lösa problemet med vad jag ansåg en rimlig arbetsinsats lät jag det hela bero.

Först skall jag precisera "problembarnet" och vad vi vet utifrån källor från Öckerö socken och Västra Hisingen. Skeppare Anders Utbult gifte sig 1761 8/2 med löjtnant Per Nordtmans dotterdotter Magdalena. I vigselboken sägs inget om hans härkomst. Han dog 1781 28/4, 57 år gammal, så när som på 5 månader. Han skall alltså ha varit född i september 1724, om åldersuppgiften är riktig. Kofferdiskeppare Anders Utbult nämns i man-

talslängderna första gången 1762, upprättad s.å. 11/1, men inte i längden för 1761, upprättad 1760 18/12. Däremot finns han med i kyrkoräkenskaperna 1760 28/12! Hemorten var tyvärr redan då Öckerö, varför vi inte får veta födelseorten. Offergåvan till kyrkan kan ha givits i samband med lysning till äktenskap.

Släktnamnet skrevs ibland Utbolt och ibland Udbolt. Någon gång kallades han liksom äldste sonen Andreas (en latinisering av Anders som ofta bara gjordes i kyrkboken). Fadernamnet var Andersson, vilket han själv skall ha använt (Odenvik).

Barnens namn var Andreas, Per, Anna Lisa, Cornelius och Zakarias. I fråga om åtminstone de två äldsta barnen förefaller man ha använt en traditionell namngivning. Per borde ha namn efter Malenas tidigt avlidne far, varför man bör kunna säga att Andreas namn kom från Anders far, och att denne var död då. Det var vanligt att första barnet fick namn efter farfadern, om både denne och morfadern var döda. Vi har alltså att söka Anders Utbults far bland dem med namnet Anders döda före 1762 15/5, en tyvärr inte särskilt snäv begränsning. Av faddrarna var ingen boende utanför socknen, varför vi inte får någon hjälp där.

I bouppteckningen efter Magdalena Persdotter 1794 finns inget om makens egen släkt. Däremot nämns i den Anders Utbults bouppteckning och arvsskifte 1781 29/8. Hon skall ha uppvisat denna, men den finns inte i arkiven. Kanske där hade funnits något om hans släktingar. Domböckerna ger tydligen inget, eftersom Odenvik gått igenom dem och ändå inte kunnat lösa gåtan om härstamningen.

Om vi letar efter vad som är skrivet om Anders Utbults härstamning hittar vi främst böckerna om Öckerö socken (Odenvik) och om släkten Utbult utgiven vid släktmötet i Göteborg 1957. Han finns också nämnd i Sandklefs bok om allmogesjöfarten på västkusten i äldre tid; 1766, hemort Öckerö och skutans storlek 2 läster (=ganska liten). I en källa har Ragnar

Olsson från Rörö hittat att Anders Utbult hade en ganska stor skuta och bedrev avancerat fiske och handel med ostkusten.

Odenvik konstaterar i sin bok lakoniskt att Utbults födelseort och föräldrar inte kunnat utrönas. I släktboken har man infört förslag från olika personer. Odenvik, som var med, tar inte upp saken alls. Sally Utbult refererar den tidningsartikel som red. anför i medlemsbladet, och bifogar dessutom en idé om att Utbult och Utfall var samma namn. Båda dessa tolkningar är fantasier. Det har alltid varit frestande att försöka uttyda egendomliga namn, men det blir fel om man utgår från vanliga saker eller händelser. Namn bildades inte så, möjligen med undantag av soldat- och båtsmansnamn, vilka ofta var bildade efter utseende och egenskaper. En del av dessa personer fick också namn efter hemorten. Övriga som tog sig släktnamn gjorde det nästan uteslutande efter hemorten.

I släktboken finns även riksdagsman Birger Utbults anförande med. Han var klok och vetenskapligt sinnad. Han gör först en geografisk utblick och konstaterar att namnet Utbult inte finns någon annanstans i landet, utom där släkten senare slagit sig ner. Birger Utbult drar sedan den logiska slutsatsen att Anders kommit till Öckerö socken någon annanstans ifrån, då han inte finns med i födelseboken (det är dock ingen garanti, men man kände väl inte till hur ofullständiga kyrkböckerna var förr i tiden). Så gör riksdagsmannen som en äkta namnforskare skall göra och går tillbaka till ursprunget, så långt det sig göra låter. Hans äldste farbror (som alltså bör ha varit född på 1850-talet) skall ha sagt att hans förfäder berättat att släkten kom från Onsalatrakten och en ort som hette Utby. Någon bekräftelse på detta hade han inte lyckats få. Utby finns enligt vad jag kunnat utröna inte i norra Halland (enligt ett ortnamnsregister). I Bohuslän finns det i Hjärtum, Herrestad och Tanum, men där har jag tittat och inte hittat något passande i födelseböckerna

Den ovannämnde farbroderns farfars farfar var vår eftersökte Anders Utbult. Farbrodern har sannolikt träffat sin farfar medan han levde, och denne kan mycket väl ha känt till *sin* farfars härkomst. Det är inte längre än att denna muntliga tradition skulle kunna ha ett stort mått av trovärdighet. Ofta blir det någon förvrängning i samband med muntlig tratering, och namnet Utby är lagom olikt för att verka trovärdigt, enligt resone-mangen nedan.

Nu till mina egna efterforskningar. Att Anders Utbult skrevs Udbolt hade jag sett i handlingar från Öckerö socken och Västra Hisings härad. När jag under forskning i släkten Nordtman gick igenom Fjäre härads domböcker, hittade jag av en tillfällighet orten Udbolt (ibland stavat Ubolt)! Det visade sig vara en by i Fjärås socken med flera gårdar, bl.a. minst två med sjöfartssläkter (Lunden och Sjögården). Stavningen i domböckerna förekommer i åtminstone fyra varianter: Åren 1677-1700 skrevs det Udbolt, 1697 Ubbolt, 1698 Uthbolt och 1706-08 Ubbhult. I mantalslängderna skrivs 1705 Ubolt och 1718 Ubbolt. Vid en systematisk genomgång skulle man kanske hitta fler varianter. Nu stavas namnet Ubbhult.

Det intressanta är att de ovannämnda gamla stavningarna konsekvent tolkar efterleden som bult/bolt och inte hult/holt, och förleden nästan genomgående som ut/ud. Kanske ansluter sig dessa stavningar till talspråket. Enbart denna exakta namnlighet skulle tala för att det var härifrån Anders kom, men det finns mer. (Dessutom har vi ju Birger Utbults förmedlade tradition).

Anders Utbult (möjligen bara hans far) borde ha varit född i Ubbhult eller i alla fall bött där åren innan han flyttade till Öckerö. Tyvärr har det varit omöjligt att hitta Anders som född där åren kring 1724. Inte heller har han kunnat återfinnas i mantalslängderna. Senare hittade jag ytterligare ett Ubbhult, i Sätilla socken, Älvsborgs län. Byns namn stavades förr ofta Ubolt, liksom den i Fjärås sn. Man har

låt it trycka en sammanställning över alla familjer i den socknen, men någon passande Anders Andersson har inte gått att hitta. Till saken hör att det fanns flera släktförbindelser mellan Sätilla och Fjärås socknar (se nedan). Avståndet är ju inte stort.

Det fanns en annan möjlighet att finna Anders härstamning. I Sandklefs bok hittade jag också i mitten av 1980-talet en skeppare Magnus Udbolt från Torås i Vallda socken 1777. I Torås (del av Vallda by) fanns flera personer med sjöfarts-verksamhet. Magnus och hustrun hade en del av Magnus svågers (Anders Bengtsson) gård. Tyvärr fanns inget intressant i de källor som nämner personer i Torås (Vallda 19 och 26). Om Magnus Udbolt letade jag fram flera person- och yrkesuppgifter, men fann först inte något samband med vår Anders Utbult. Här följer nu vad jag hittade om honom, innan jag går in på vad som sedan planerades i denna forskning.

Magnus Udbolt finns upptagen i Göteborgs sjömanshus' register över kaptener. Där framkommer att han förde briggen Elisabet på 54 läster med hemort Göteborg. År 1777 gick han på Glasgow. Namnet kan nu kompletteras till Magnus *Andersson* Udbolt. Hans hemort sägs vara Kungsbacka: Mycket riktigt, i en bok om Kungsbackas hus och gårdar framgår att Magnus åren 1774-78 ägde hus nr 47 (nyare numrering 51), inropat på auktion och sedan sålt. Magnus hustru hette Karin Andersdotter (Andor är en variant av Anders, vanlig i sätilatrakten). Hon avled 1785 21/10 i Torås. I bouppteckningen avslöjas att hon hade släktingar i Sätilla socken och att Magnus var svåger till Anders Bengtsson i Torås. Denne var gift med en Börta där. Namnet Magnus (=Måns, ett ursprungligen danskt namn, Mogens) var ovanligt i Sätilla. Därför antog jag att det var Magnus som var bror till Anders Bengtssons hustru, och inte Magnus hustru som var syster till henne, trots att de alla tre hade samma fadersnamn. Vi får också veta att Magnus

och Karin inte hade några barn, och att Magnus vid bouppteckningen vistades i Köpenhamn.

Varför Magnus Udbolt var i Köpenhamn under hustruns bouppteckning var oklart. Kanske hans skepparverksamhet utgick därifrån, och att han därför var bosatt där en del av året? Han kan ha varit ute på en resa och inte hunnit hem. Om han själv dog i Köpenhamn, kunde det finnas en bouppteckning i Rigsarkivet. Jag skickade en fråga om detta till en släktforskare där, som jag känner, Steen Thomsen. Hans svar på frågan om Magnus verksamhet i Köpenhamn återkommer jag till nedan.

Det fanns alltså en person med samma släktnamn, samma fadersnamn, samma ålder och samma yrke som vår Anders Utbult. Dessutom hade de anknytning till samma geografiska område (om vi tar Birger Utbults meddelande för sant). De måste ha varit bröder! Vi kan med hjälp av pusselbitarna ovan frammana en hypotetisk far till Anders Utbult: Det bör med viss sannolikhet ha varit en Anders Andersson eller Anders Månsson i Ubbhult i Fjärås socken (eller någon annanstans, men då att han var född i Ubbhult), död före 1762 15/5 och med åtminstone en son Anders och en son Måns/Magnus, båda skeppare.

Tidigare har jag mest sysslat med ubbhultsgården Lunden (Ubbhult nr 3). Det fanns en Anders Engelbrektsson där, med ålder förenlig med faderskap till Anders Utbult. Han fick också en son Anders vid ungefär rätt tid, men han gifte sig till Onsala och tog sig namnet Lundvall. Anders Engelbrektsson var också skeppare och använde namnet Gädda efter hemorten Gäddhult i Sätilla.

Nu tittade jag i mina papper igen och fann en möjlig lösning i Sjögården i Ubbhult (nr 2). Det fanns en Anders Månsson, gift 1708 och död 1744 (alltså före 1762, se ovan). Han hade en son Måns, nämnd som sjöman 1751 (kyrkoräkenskaperna/kyr) och 1755 (mantalslängden/mtl), men var borta i mtl 1760. Dessutom hade han en son Anders, född 1731 (husförhörslängden/hfl 1755) och

nämnd 1742-44 (kyr) och 1755 (hfl). Han finns inte med i senare mtl, särskilt inte i dem för 1760 och 1764. Det återstod här att finna bevis för att det var dessa som kom att kalla sig Udbolt. De hade två bröder som blev skeppare och kallade sig för Sjögård, men det var så länge de bodde hemma. Det borde inte utesluta att Anders och Måns kallade sig Udbolt, när de flyttade ut från gården och byn. Svårare var att förklara att Anders i Ubbhult var född 1731, en skillnad på 7 år. Det var dock inte ovanligt att det blev fel av den här storleksordningen i kyrkböckerna inkl. flyttningsbevisen. Kanske Anders överdrev sin ålder för att få större pondus. Det borde inte vara omöjligt att vara skeppare 29 år gammal. Det var inte heller något stort fartyg han var på. Dessutom var hustrun född 1733 och i så fall bara två år yngre, en vanlig skillnad mellan makar (men nio år är ju inte någon omöjlig åldersskillnad heller).

Vad skulle vi kunna göra för att hitta Anders Utbults ursprung? Jag hade av olika anledningar inte ännu kunnat fullfölja forskningen om honom, men funderade, letade efter källor och gjorde upp planer. Följande idéer erbjöd sig.

- 1) Ny genomgång av kyrkböckerna med särskild hänsyn till Sjögården.
- 2) Ny genomgång av bouppteckningar för Fjärre härad (Anders Månsson och något av hans 13 barn, som kunde ha dött ogift, så att syskonen ärvde).
- 3) Förfrågan hos bekant forskare i Köpenhamn om Magnus Udbolt (1785).
- 4) Mantalslängder 1760-90 (lisläsning av Fjärås och Vallda sn).
- 5) Personregister på Göteborgs landsarkiv (släkt Sjögård och personer med tänkbart samband med Anders och Magnus Utbult/Udbolt).
- 6) Burskapshandlingar för Kungsbacka (=Magnus inflyttad senast 1774).
- 7) Ny genomgång av Sandklefs bok.
- 8) Ev personuppgifter i tidningen Göteborgska nyheter (finns filmad från 1765).

- 9) Ytterligare uppgifter i sjömans- och tullarkiv.
- 10) Ytterligare källor som kan framkomma under pågående forskning.

Jag inledde i mars i år forskning för att kontrollera punkterna 1-8. Förhoppningsvis skulle det lösa sig då. Det kändes ganska säkert att det var ovannämnda bröder. Var det fel, skulle punkterna 9-10 kunna bearbetas.

II

Lösningen på släkten Utbults

ursprung

Punkterna 1,2 och 4 ovan gav inget belägg för att bröderna från Sjögården i Ubbhult skulle komma att kalla sig Udbolt, men vid ett besök på landsarkivet i Göteborg lyckades jag hitta uppgifter om släkten Sjögård. Både Anders och Magnus, liksom brodern Per fanns med i boupp-teckningarna från Göteborg. Det visade sig nu att sjögårdslinjen var felaktig. Det var inte dessa som kallade sig Udbolt, när de flyttade från hembyn. Det var ytterligare en nitlott i Ubbhult. Då sjögårdsbrödernas livsöden är intressanta lämnas en kort redogörelse i bilaga F.

Det fanns också en annan linje som en tid verkade möjlig. Genom min bekant Steen Thomsen i Köpenhamn fick jag veta att Magnus Udbolt 1758 gifte sig där och sedan åter noterades i en folkräkning 1787. Han kallades de åren Mogens Andersen, en dansk variant av Magnus eller Måns Andersson. År 1760 fick en Mogens Andersen borgarskap i Köpenhamn. Hans hemort sades vara Rønne på Bornholm. Dock tyckte jag det verkade egendomligt att han inte fick borgarskap förrän minst två år efter det att han kom dit. Dessutom användes inte släktnamnet Udbolt om denne bornholmsskeppare. Denna möjlighet är alltså ganska svag och kan avföras efter fynden nedan.

Nu till lösningen på problemet med Anders Utbults härstamning, det tredje

försöket. Underrubriker till detta avsnitt skulle kunna vara: *Tredje gången gillt och Anders Utbult på Öckerö var inte den förste Anders Utbult* samt *Sonen Andreas på Öckerö var inte Anders Utbults förste son Anders*. Efter att ha letat efter Anders Utbults ursprung i två av ubbhultsgårdarna i Fjärås socken, verkade det nu som om han i stället kom från den tredje av dem (det finns fyra). Det fanns tre jämnåriga Anders Andersson, som själva eller via fadern härstammade från var sin gård i Ubbhults by! Två av dessa familjer hade både en Anders och en Måns (liksom en Sven).

Den regniga fredagen 18/5 åkte jag, för att slippa vänta på försändelser från SVAR, till Kungsbackas bibliotek för att gå igenom Valldas kyrkböcker och ev där befintliga mantalslängder. Först kontrollerades kyrkböckerna. Några mantalslängder verkade inte finnas på biblioteket. Nu föll den ena pusselbiten efter den andra på plats! Eller vad sägs om inledningen med en Anders Andersson döpt 27/9 1724? Detta på gården Torås. Föräldrarna var Anders Jonsson och Elin Svendsdotter. Anders Utbult på Öckerö var vid dödsfallet 1782 28/4 "57 år gammal, så när som på 5 månader". Det stämde på i princip en dag när. Sedan fortsatte det med Börta 1729, vilket stämde med hustrun till Anders Bengtsson, som var sväger till Magnus Udbolt. Fanns det nu även en Måns i familjen? Ja, det gjorde det! Han föddes 1727, vilket stämmer på 2 år när med folkräkningen i Köpenhamn. Så fanns dottern Ingeborg (född 1722). Hon nämns senare i mantalslängderna för Vallda 15, Sören eller Sven Nils gård. Att detta räknades till Torås hade jag inte förrän några dagar tidigare fått fram (med hjälp av ortnamnsförteckningen för Fjäre m.fl. härader). Längre hann jag inte kontrollera födelseboken den dagen. Senare fann jag de övriga syskonen, som dog små.

Skulle det nu gå att hitta ett samband med Ubbhult i Fjärås? Ja! Vid vigseln anges Anders Jonsson komma från Fjärås sn. Forskning där visade att det var just

från Ubbhult han kom! I Fjärås födelsebok 1694 får vi beviset. Där har prästen, som tydligen var lite släktintresserad, noterat: "död i Walda Sn". Föräldrarna till Anders var Jon Andersson och Ingeborg Månsdotter. Se vidare i bilaga C.

Nu förstår vi varför Anders och Magnus kunde kalla sig Utbult, fastän de inte var födda i Ubbhult. Det var *fadern* som var född där. Han var alltså den förste Anders Utbult! Det måste ha varit så att han kallades Anders Utbult/Udbolt för att skilja honom från andra med det vanliga namnet (något skriftligt belägg för detta finns dock inte). Det var ju vanligt att man namngavs efter sin hemgård eller by. Det var alltså inte Ubbhult 2, Sjögården, eller Ubbhult 3, Lunden, denna släkt kom ifrån. De Anders och Magnus som kom därifrån behöll sina gårdsnamn. Men den här slakten kom från Ubbhult 1, Jöns Bengts gård. Den hade inget annat namn, varför det fick bli Ubbhult/Udbolt som angav ursprunget. Man kan fråga sig varför Anders och Magnus inte tog sig namnet Torås i stället för Utbult. Jag har inte sett det användas, men däremot bildades namnen Torén och Torin därav. En gissning är att de av känslomässiga skäl ville använda det namn som fadern blivit kallad.

Det ovannämnda bestyrker också Birger Utbults utsaga om släktens härkomst. "Onsalatrakten" är en mycket precis beteckning, då Vallda är grannsocken till Onsala.

Det som nu återstod var belägg för att Anders i Vallda 15 (Torås) kom till Öckerö. Tyvärr verkar det inte finnas mantalslängder för 1761-62, där det skulle kunna stå att han flyttat dit. Inte heller Magnus har gått att finna i mantalslängderna strax före flyttningen från hemmet, men för honom har vi ett samband genom att han senare under många år bodde hemma i Torås, och att han var svåger till Anders Bengtsson, som var gift med systemn Börta.

Vi skulle också behöva bevis för att toråsbröderna var skeppare. Det fanns i alla fall många sådana i Vallda socken, och

Anders Jonssons bror Måns var sjöman. Vid en kontroll av mina båtsmansanteckningar fann jag att Jon Andersson i Ubbhult verkade vara båtsman. År 1706 anges i domboken att han avfördes från rotelängden. Sonen Anders Jonsson var också båtsman. Han enrollerades 1713 i drygt 18 års ålder och var kvar ännu 1716. Detta år marscherade han 22/3 till Karlskrona. Året efter vid en mönstring 15/2 i Fjärås finns hans namn fortfarande med, men det är oklart om han var kvar i tjänst. Att Anders blev båtsman betydde att han var sjövan och kanske senare sysslade med handelssjöfart.

Det fanns några källor kvar att skärskåda; Valldas kyrkböcker (komplettering), bouppteckningen 1757 efter Anders Jonsson och hans hustru, Valldas flyttningsattester från 1776 och domböcker från Fjäre härad fr.o.m. 1761. På hembygdsföreningen kanske man har gamla bouppteckningar som fattas på arkiven, och en forskare i Klippan, Bo Bergén, har gjort en gårdsgenealogi för Torås, där jag hoppades att han använt alla bevarade källor.

Under den noggranna genomgången av Valldas kyrkböcker framkom så äntligen ett i det närmaste vattentätt bevis för att Anders Andersson från Torås var identisk med Anders Utbult på Öckerö. Det var uppgiften om sonens död 1757. Det heter där: "St.n Anders Udbults och afl.e Tala HindricsDotters Son från Backa, Anders". Att denne Anders Udbult var identisk med Anders Andersson från Torås framgår av bouppteckningen efter föräldrarna 1757, men även av vigselboken 1754, födelseboken 1755 och dödboken 1757. Något som kanske kan styrka sambandet mellan Torås och Öckerö är fadderskapet 1764 1/7 för Anders Bengtssons och Börta Andersdotters son Hans. En av faddrarna var Anders Andersson från "Röröd". Något Röröd finns inte i norra Halland enligt ortnamnsförteckningar, men skulle med lite fantasi kunna vara en förvrängning av Öckerö Sörgård och Rörö av en präst eller klockare som skrev in uppgifterna i

efterhand och knappast kände till Öckeröarna alls.

Mot ovanstående skulle följande kunna anföras: Det finns inget direkt belägg för att Anders Andersson från Torås var densamme som Anders Utbult på Öckerö. I domböckerna för Västra Hisingen borde det funnits något om Anders Utbults barns arv efter den barnlöse brodern Magnus. Odenvik som gått igenom dessa ända fram till 1900-talet nämner inget om Anders Utbults härkomst. I vigselboken för Öckerö socken sägs inte att Anders var änkling. Inte heller har det gått att hitta något om avvitrning efter hans första hustru (motsv. arvsskifte). Detta brukade införas i vigselboken och domboken.

Något som kan användas som ett indirekt bevis för sambandet Anders Andersson från Torås och Anders Utbult på Öckerö är Magnus Utbult/Udbolt från Torås. Stavningen av hans namn visar att Utbult och Ubbhult uppfattades som samma namn. Samtliga övriga uppgifter som framkommit under min tidigare och nuvarande forskning har införts i bilaga B. Se också ovan.

Efter genomgång av alla källor utom de kompletta domböckerna och Sandklefs koncept på Sjöfartsmuseet kan sägas att inget ytterligare av bevisvärde framkommit. Sven Andersson dog sannolikt på havet eller i utlandet, och Magnus kan också ha ljutit samma öde. Ingen av dem återfinns i Valldas dödbok eller register över bouppteckningar i Fjäre härad. Därför kan man inte direkt gå till deras dödsår för att leta i domböckerna efter arv till syskonbarnen (förhoppningsvis Anders Utbults på Öckerö, liksom Börta Andersdotters på Torås).

Domböckerna för Fjäre härad har kontrollerats 1755-1765, samt hösttinget 1784-hela 1785. Kungsbacka rådhusrätt har kontrollerats 1774-82. På 1780-talet omfattar böckerna cirka 1.400 mål per år, och på 1750- och 60-talen drygt 1.000! Jag har alltså letat igenom 10-15.000 mål. Ingenting om Anders Utbult finns de åren. Han och hans familj verkar ha varit mycket

laglydiga och beskedliga. Trots detta borde det funnits något om Anders och Börtas övertagande av gården och utlösande av syskonen, men det gör det inte. Det skulle kunna gå att hitta något om arvet efter Sven, om han dog barnlös, liksom efter Magnus, men jag har inte tyckt mig kunna lägga ner så mycket arbete på att leta i fler domböcker.

I stället kontaktade jag släkt- och hembygdsforskaren Bo Bergén i Klippan, vilken forskat i Vallda i många år och som tänker ge ut en bok om alla personer i Vallda socken fram till 1920. Jag tänkte att han gått igenom alla domböckerna. Det hade han nu inte, men det nästan osannolika förhållandet uppdagades att han själv härstammar från Anders Jonsson på Torås, via dottern Börta och hennes man Anders Bengtsson! Alltså en nutida släkting till Anders Utbult på Öckerö via en hittills okänd gren! Han har oberoende kommit fram till att Utbult och Ubbhult är olika stavningar av samma ortnamn och har uppfattat den här familjen på Torås som ursprunget till Utbult på Öckerö, även om han inte hittat något direkt belägg för sambandet. Gamla papper i något gårdsarkiv på Torås, vilka skulle kunna avslöja sambandet, finns enligt honom inte bevarade.

Bergén har alltså inte använt domböckerna för sina gårdsgenalogier, men hans forskning är seriös, och resultaten är enligt min bedömning mycket tillförlitliga. Han har gett mig anorna för de gårdar släkten härstammar från. Se vidare i bilaga D angående Elin Svens-dotter. Han har också hittat belägg för att Anders Utbults far, Anders Jonsson, var skeppare, men kunde inte vid vår träff hitta källan till detta. Magnus Utbult har inte återfunnits i dödboken eller ö.h.t. i någon källa efter 1791. Säkerligen föll han för åldersstrecket för mantalsskrivning då. Vissa personer missades att införas i dödboken. Magnus kan också ha flyttat tillbaka till Köpenhamn, men jag har inte fått något belägg för att han dog där.

Så beställde jag hem mikrofilmer på den varje vecka från 1765 utkommande "Göteborgska nyheter" med den förhoppningen att hitta någon biografi över Anders Utbult, när han dog 1781, eller någon annan artikel om honom som skeppare ståndsperson. De här tidningarna visade sig vara intressanta att läsa och innehöll en hel del födelse- och dödsnotiser om invånarna i Göteborg, liksom uppgifter om fastigheter, försäljningar, Ostindiska kompaniet och mycket mera, men nästan inget om stadens grannskap. I varje nummer noterades inkomna och utgående skepp, deras skeppare och varor. Där återfanns bröderna Anders och Magnus Sjögård och många andra, men ingen från Torås.

På nätet finns infört de äldsta gravstenarnas texter i många församlingar i Sverige, och där hittade jag en sjökapten C.A. Ubbhult, avliden 1914 och begravd på Öckerö. Jan-Yngve Linderhav på Höno kunde meddela att detta var Carl Aronsson Utbult. Det är också ett bevis för att man uppfattat Utbult och Ubbhult som samma namn.

När man begrundar det arbete jag lagt ner på att hitta Anders Utbults härstamning, kan man fråga sig varför jag inte gick mera rakt på sak. Egentligen borde jag ha tagit fasta på Birger Utbults uttalande om släkten och testat det. Om jag letat i födelseböckerna i Onsala och dess grannsocknar hade jag snabbt hittat Anders född precis när han borde vara det enligt dödboken på Öckerö. Sedan skulle jag snabbt kopplat ihop det med Magnus Udbolt, som jag hittade i Sandklefs bok redan vid den tiden. Då hade jag varit precis där jag är nu! Och detta på bråkdelen av den tid jag lagt ner på att gå direkt till Ubbhult i Fjärås och Sätilla och leta. Men uppgiften om Magnus Udbolts hemort 1777 tolkades inte som hans födelseort. Ingen annan nutida forskare har heller letat i Vallda efter Anders Utbult efter min hypotes som jag framlade i mitten på 1980-talet.

Men denna omväg har också lärt mig mycket om socknarna i norra Halland och folket där, inte minst Onsalasjöfarten som komplettering till sjöfarten på västra Hisingen. Värt att notera i fråga om släktforskning är följande. En muntlig tradition kan vara sann och bör undersökas, om den handlar om en ort eller person som kan kontrolleras. Genealogiska problem kan lösas utan domböcker, men kan ta lika lång tid. Domböckerna är egentligen inte så svåra att läsa, och man hinner leta igenom ungefär ett år per timme. Mantalslängderna är mycket nyttiga och bör vara en av huvudkällorna till släktforskning före tiden för husförhörlängder. Uppgifter om faddrar och gåvopenningar till kyrkan är också mycket nyttiga. Använd så många källor som möjligt! De kompletterar och verifierar varandra. Det går att lösa kniviga problem, men det tar tid och kräver tålmod. Komplettera också med kunskap om det geografiska områdets historia och geografi!

Ett antal frågor har också uppkommit under denna forsknings gång. Kanske någon som tar vid, där jag nu slutar, kan hitta svaren.

- 1) Hur gick det för Anders Jonssons bror Måns, som blev kvar i Frankrike i flera år?
- 2) Var Anders Jonsson själv sjöman?
- 3) Vad blev det av Anders Utbults bror Sven från Torås?
- 4) Hur slutade brodern Magnus Utbult sina dagar?
- 5) Var låg gården mera exakt än att det var i Vallda kyrkby?
- 6) Hurdan var Anders Utbults sjömansbana?
- 7) Var släkten framstående?
- 8) Var finns Anders Utbults på Öckerö bouppteckning?

Vissa frågor kan säkert besvaras efter en fullständig domboksgenomgång. Gårdens läge kan säkert ses på en karta i tillräcklig skala. Sjömansbanan kan möjligen framgå av Sandklefs koncept till boken. Det fanns flera skeppare som inte gick att identifiera, varför han inte tog med dem i boken.

Pappren finns numera på sjöfartsmuseet i Göteborg, och man kan få komma dit och gå igenom dem. Att släkten skulle vara framstående kanske framgår av det faktum att prosten Thorén var ombud för Magnus Utbult, när denne var i Köpenhamn 1785. Dessutom hade man i Torås vid något tillfälle en medlem i kyrkoherdefamiljen som fadder. Magnus bodde dessutom några år i frälsegården Må i Fjärås, som var hem för landskamrerare och befallningsmän, liksom skeppare. Anders Utbults bouppteckning (1781 29/8) uppvisades vid arvsskiftet efter hustrun 1794, men har inte kunnat återfinnas bland övriga från västra Hisingen. Finns den bevarad någonstans över huvud taget? Odenvik hittade ju Per Nordtmans bouppteckning, vilken nu inte går att hitta någonstans, men Anders Utbults nämner han inte.

III

Anders Utbult från Torås och Öckerö

Sammanfattningsvis har vi alltså följande bevis för att Anders Utbult på Öckerö var identisk med Anders Andersson från Torås i Vallda sn.

Vi har först skepparen Anders Andersson Utbult, som uppges vara född 1724 28/9, av allt att döma någonstans utanför Öckerö socken. Han nämns inte där före 1760 28/12, och under alla år han levde där sattes inga spår av hans hemort i några bevarade källor. Den enda trovärdiga hypotesen om hans härstamning lämnas av en ättling i fjärde led: Han skall ha kommit från Onsalatrakten. Några personer med namnet Utbult utanför denna släkt finns inte enligt efterforskningar på 1950-talet.

Sedan har vi den välbefarne styrmannen Anders Andersson Utbult från Torås och Backa i Vallda sn, en grannsocken till Onsala, döpt 1724 27/9, och aldrig nämnd som boende där eller någon annanstans än möjligen Öckerö, efter mantalsskrivningen 1760 (vid årsskiftet 1759/60).

Det kan enligt det ovan anförda inte råda något som helst tvivel om att detta är en och samma person. Till detta kan läggas att jag visat att formerna Utbult och Ubbhult är olika stavningar av samma namn. Jag har också framlagt en hypotes om hur formen Utbult utvecklats ur Ubbhult. Dessutom finns belägg för att Anders och hans bror Magnus tagit sig namnet Utbult via fadern, som var född i Ubbhult i Fjärås socken. Den enda gång en Anders Andersson i Onsalatrakten kallas Utbult är när Anders i Backa son begravs, men det räcker. Jag har visat att Anders Andersson i Backa är identisk med Anders Andersson från Torås.

Anders Utbults biografi skulle således kortfattat kunna skrivas så här:

Anders Andersson Utbult föddes 1724 i Torås i Vallda församling på Onsalahalvön och döptes 27/9. Fadern, Anders Jonsson, var född i Ubbhult 1 i Fjärås församling, och modern Elin Svensdotter i Norby i Vallda. Elin ärvde Torås efter sin morbror Anders Matsson, vilkens alla fyra barn dog före honom. Hon skötte gården medan han var ute på sjön. Anders Andersson var äldste sonen i familjen. Av de nio barn som föddes var det endast, förutom Anders, bröderna Måns (vilken senare kallade sig Magnus) och Sven samt systemen Börta som överlevde föräldrarna. Magnus blev skeppare och bodde tidvis i Köpenhamn. Han tog sig också namnet Utbult, men fick inga barn. Han dog efter 1790 på okänd ort. Börta var gift sig med styrmannen, sedermera skepparen, Anders Bengtsson och bodde kvar i Torås i byggnader som hennes bror Anders bekostat.

Anders Andersson från Torås gifte sig första gången 1754 29/12 med Tala, dotter till Hindrik Larsson i Backa i Vallda (sannolikt skeppare även han) och född 1733 19/3. Paret bodde i Backa och fick 1755 28/11 sonen Anders. Denna familj fick ett tagiskt slut. Tala dog 1757 5/2, efter endast drygt två års äktenskap, och lille Anders 1757 7/5, blott 1½ år gammal. Efter detta flyttade Anders Utbult tillbaka till Torås, där modern hade avlidit 1756

26/12 och den nyförlovade system Ingeborg ungefär samtidigt. Under loppet av ett halvår förlorade Anders alltså fyra av sina närmaste!

Anders bodde hemma i Torås åtminstone till årsskiftet 1759/60 och bedrev sjöfart. Han tituleras styrman första gången 1757 13/2. Skeppare blev han senast under året 1760. Under sin tid på Öckerö bedrev Anders Utbult fiske och fraktfart. Han förde 1766 en liten skuta på 2 läster till Ålborg, men senare hade han en större skuta som han trafikerade Ostkusten med.

År 1761 8/2 gifte sig Anders med Magdalena Persdotter, dotterdotter till underlöjtnanten vid Göteborgs eskader och

kaparen, senare lotsåldermannen på Öckerö, Per Nordtman. Hon var liksom Anders första hustru född 1733. Hennes far dog samma år hon föddes och gav namn åt andre sonen. Förste sonen fick traditionsenligt namn efter sin farfar. Paret Utbult fick också dottern Anna Lisa och sönerna Cornelius och Zakarias.

Anders Utbult blev en ansedd man i socknen och hade olika förtroendeuppdrag. Han slutade sina dagar 1781 28/4, endast 56 år gammal. Mera om dessa uppdrag och släktens vidare öden finns att läsa i den tryckta litteratur som jag hänvisat till i min redogörelse.

BILAGA A

Anders Andersson från Torås

Anders Andersson på Torås, döpt 1724 27/9

Anders Andersson på Torås, ogift, systrarna Ingeborg och Börta, mtl 1749-50

Broder Anders (till system Ingeborg) i Torås, till Backa, mtl 1755

Anders Andersson från Torås, vigd 1754 29/12

Anders Andersson i Backa, sonen Anders född 1755 28/11

Styrmannen Anders Andersson i Backa, hustru Tala begravd 1757 13/2

Välbefarne styrmannen Anders Andersson i Backa, bou 1757 19/2 efter föräldrarna

Styrmannen Anders Udbult i Backa, sonen Anders begravd 1757 15/5

Anders på Torås, svåger till Anders Bengtsson, mtl 1760

BILAGA B

Magnus Utbult

(Mogens=Måns=Magnus)

Mogens Andersen Udtholt, styrman, **1758** 13/9 i St Nicolai, Köpenhamn (vigselavgift)

Mag. Ubbhult, kofferdikapten, hustrun i mtl **1772** (dec-71), men inte 1768, Anders Håkans gård, Må, Fjärås sn

Udbult, kofferdikapten i Må, fadder **1773** 30/6 och **1774** 14/3

Magnus Utboldt, skeppare, husägare i Kungsbacka **1774-78** (bok om Kungsbackas bebyggelse)

Magnus Andersson Udbolt, skeppare och kofferdikapten, auktion 1774 15/10, uppbud och lagfart i Kba 1774 31/10, 28/11, 1775 2/1 och 27/3 (domboken)

Magnus Udbolt, skeppare i Kungsbacka, hållit marknad 1776 17/3 (domboken 1776 18/3)

Magnus Udbolt, skeppare och borgare i Kungsbacka, anhöll 1776 1/4 om tillstånd för handelsidkande ibm (domboken s.d.)

Magnus Udbolt, skeppare och borgare i Kba, 1776 9/12 bötfälld för "försummelse och motvilja" till gatusopning och brandvakt (domboken)

Magnus Udbolt, skeppare i Torås, Vallda sn, **1777** (Göteborgs tolagsräkenskaper i Sandklefs Allmogesjöfart)

Magnus Andersson Utbult/Udbott, kapten, borgare i Kungsbacka, **1777** 11/4 och 8/8, briggen Elisabet från Göteborg (Göteborgs sjömanshus)

Magnus Udbolt, skeppare och borgare, och hustrun Karin Andersdotter Udbolt sålt fastigheten i Kba till Nils Börgesson och hans hustru Ingrid Andersdotter, uppbud 6/7, 3/8 och 31/8, fasta 1779 3/3, inflyttning till påsk s.å.

Skipper Utbolt, 1782 boende i backstuga i Torås (Vallda 15)

Capit. Utbolt, Torås, fadder **1783** 11/11 ibm

Udbolt, skeppare, 1784 stämd av borgaren och slaktaren Nils Carlberg i Kungsbacka för utebliven betalning för en fläksida, som svågern Anders bengtsson hämtat till honom två år tidigare (domboken hösttinget p.104)

Udbolt, skeppare, hustru madame Udbolt på Torås, 1785, fortsättning på ovannämnda stämning (domboken hösttinget p.217)

Udbolt, skeppare, hustrun, 1785, fortsättning enligt ovan, skulle skriva till sin "å utrikes ort varande man" (domboken sommaringet p.75)

Magnus Udbult, skeppare, 1785, nu boende i Köpenhamn, lånat pengar till Anders Rasmusson och fått 1/6 i Vallda 8 i pant (domboken sommaringet inteckningsärenden p.11)

Ubbult, skeppare, 1785, hustrun avlidit sedan senaste tinget, ärendet om fläksidan till protokollet (domboken hösttinget p.61, 25/10)

Måns Ubbhult, skeppare i Sören Nils gård, Vallda 15, Vallda sn **1785** (ej hustru) (mtl)

Capitain Utbult, Torås, hustrun död **1785** 24/10 och begravd den 28.

Magnus Udbolt, skeppare i Torås, Vallda sn, bou **1785** 19/12 efter hustru Karin Andersdotter, död 21/10, han då i Köpenhamn

Mogens Andersen Ubolt, 58 år, änpling, försäljningschef och inneboende hos grosshandlare Madtzen i Christianshavn, kvarter 26, Strandgaden, Köpenhamn, **1787** (folketaelling)

Magnus Utbult, Torås, fadder **1788** 27/3 ibm

Måns Ubbhult, Vallda 15, Vallda sn, **1790** (ensam man), men inte 1795 (mtl), inte heller i kyrkböckerna t.o.m. 1797 eller i bou för Fjäre härad

Noter:

Mogens Udtholt i Köpenhamn 1758 är sannolikt vår Måns/Magnus, även om stavningen avviker något, men det skrevs ju i Danmark, där man inte var så bevandrad i svenska namn på orter och personer. Frågan är då varför han gifte sig i Danmark, när hustrun kom från Sättila, men hon kan ju ha varit piga där. Det var inte ovanligt att flickor åkte till Köpenhamn som pigor. Tyvärr har kyrkböckerna brunnit i St Nicolai församling i Köpenhamn, så man kan inte se hennes namn där. Mogens Ubolt i Köpenhamn 1787 är säkerligen identisk med vår Magnus Udbolt. Åldern stämmer ganska bra, och han var änpling. Handlaren Madtzen var 36 år och ogift, men i hushållet ingick en skrivare med dräng, "två negrer, samt två negrinnor".

Något annat man kan fråga sig är varför Magnus bodde i Må. Det kan ha varit pga samröre med skepparen Tore Persson Grill, som hade gift sig dit och bodde där

åtminstone 1768-72. I Torås kan det ha varit pga att svågern och styrmannen Anders Bengtsson bodde där. Denne Anders kom från Lunna i Vallda sn (troligen Lunna 3, där det 1729 fanns en Bengt Andersson) och gifte sig 1758 med Börta Andersdotter från Torås. De återfinnes i hfl 1785-1803 i Jutagården, Torås. Han var född 1728 och hon 1729. De hade då dottern Anna Britta, född 1760, gift med Anders Larsson där, samt sonen Johannes, född 1769. I Hallands landsbeskrivning 1729 sägs Torås bestå av Vallda 19 och 26. Men enligt mtl ovan bodde de i Vallda 15; både Anders Bengtsson med måg och Måns Ubbhult.

Namnet Ubbhult: I de olika använda källorna skrivs orten omväxlande Ubbhult, Uphult, Ubult, Ubolt, och Udbolt. Måns ovan kallades omväxlande Ubbhult och Utbult, vilket jag tycker bevisar att den som kallade sig Utbult kom från Ubbhult. Det mest slående sambandet med Anders Utbult på Öckerö är noteringarna 1772-74, där Magnus i två olika källor kallas Udbolt (som fadder) och Ubbhult (i mtl). Det kan inte råda något tvivel om att det är samma person som avses i de två källorna. Att ortnamnets slutled kunde uppfattas som "bult" och inte "hult" antyds också av det faktum att en rotebåtsman där kallade sig Bult. Alla stavningsvarianter utom själva "Ubbhult" tyder ju också på detta. Stavningen Ubolt kan kanske bero på att den låg närmare det dåtida uttalet av bynamnet. Bokstaven h rationaliseras ofta bort i talspråket, och sedan är det lätt att uppfatta u som förkortning av ut/ud.

Personen Magnus Udbolt är i sig själv ett bevis på att Anders Utbult kom från Ubbhult. Dessutom fanns en sjökaptan på Öckerö som hette Carl Aronsson Utbult. Han dog 1914, och på hans gravsten har namnet stavats Ubbhult.

BILAGA C

Släkten Utbults äldre generationer på fädernet

m. **Anders Börgesson**, nämnd åtminstone 1663-1681 i Ubbhult 1 (Jöns Bengts gård), Fjärås sn (N län)
h. NN, nämnd åtminstone 1663-1681
s. Jon, nämnd från 1681, gift här

m. **Jon Andersson**, född cirka 1653, död 1721 13/8, i Ubbhult 1, Fjärås sn
h. Ingeborg Månsdotter, född cirka 1655, död 1704 12/2, gift omkring 1680
s. Johan, född 1684, gift här 1707 16/6, död 1737 16/2 (en son, Anders, bosatt här)
s. Måns, född 1689 12/4, sjöman (i England 1713, Frankrike i 4 år 1714; mtl)
d. Börta, född 1691 8/4, sannolikt död som barn
s. Anders, född 1694 2/6, gift 1721 13/1 till Torås, Vallda sn (N)
d. Börta, född 1696 16/7, nämnd som fadder 1724 27/9
Paret fick 3 söner och 4 döttrar, av vilka en dotter (sannolikt äldsta Börta ovan) var död 1721, när fadern dog. Två döttrar bör, liksom Johan, ha fötts 1680-88.

m. **Anders Jonsson**, född 1694 2/6 i Ubbhult 1, Fjärås sn, död 1753-54 (bou 1757)
h. Elin Svendsdotter, född 1696 13/1 i Torås (Vallda 15, Sören eller Sven Nils gård), Vallda sn, gift här 1721 13/1, död 1756 26/12 (bou 1757)
d. Ingeborg, född 1722, döpt 27/5, nämnd hemma som ogift ännu 1755, död 1756 i december, då förlovad med Anders Andersson från Bäckén, Vallda sn
s. **Anders**, född 1724, döpt 27/9, med till visshet gränsande sannolikhet gift 1761 8/2 på Öckerö som skeppare Anders Utbult, död där 1781 28/4
s. Måns, född 1727, döpt 14/7, säkerligen gift 1758 13/9 (vigselskatt) i Köpenhamn med Karin Andersdotter från Sätilla sn (P län), död 1785 24/10 (bou finns), tidvis

boende i Må 3 (frälse), Fjärås sn, i Kungsbacka (tomt 47 äldre, 51 yngre numr.) och hemma i Torås som skeppare Magnus Udbolt (alt.stavning Måns Ubbhult), död tidigast 1790 (sist nämnd i mtl 1791, upprättad 1790 18/10, och ej med i dödboken)

d. Börta, född 1729, döpt 9/11, gift 1758 1/1 med styrmannen, senare skepparen och nämndemannen, Anders Bengtsson från Lunna 3 (Olof Tors gård), Vallda sn, son till Bengt Andersson (död 1744) och Anna Hansdotter (död 1765 15/6), och bosatt här, död efter 1800-03 (hfl)

d. Johanna, född 1732 11/2, död s.å. 20/11
d. Inger, född 1734 4/1, död s.å. begravd 19/7

d. Johanna, född 1735 12/5, död före 1755 (mtl)

s. Sven, född 1738 10/3, död före 1740 (ytterligare en son Sven född då)

s. Sven, född 1740 31/1, sist nämnd 1760 (mtl, ej med i dödboken)

Bouppteckning finns för Anders och Elin (1757, 6, sid. 799). Mtl är glesa: Anders nämns 1740, men inte 1749. Elin nämns i mtl 1755, men inte 1760. I bou bör man kunna se alla barnen (de överlevande) och kanske något om Anders och sönerns yrken (förhoppningsvis sjömän, styrmän eller skeppare, de vanligaste benämningarna på sjöfartsyrkena). Det fanns en hel del sjöfarande män i Vallda sn, inte minst i Torås. Denna by utgjordes främst av Vallda 19 och 26, men delar av Vallda 8,11,14,15 och 16 gick också.

Efter att ha gått igenom bouppteckningen kan följande sägas. Anders och Elins dödsår anges här. Elins dödsdatum kan kontrolleras i dödboken, men inte Anders. Det framgår att Elin ärvt gården av sin morbror Anders Matsson. Varför hon ärvde Anders är oklart, men kan ha varit pga att hon tog hand om honom på äldre dar. Anders var född 1648 i Norby (Vallda

22) som son till Mats Göransson och Ingeborg eller Börta Nilsson (Bo Bergén). Enligt Bo Bergén var Anders skeppare och nämns som sådan 1681-90 (i Sandklefs Allmogesjöfart, med skutor på 15-26 läster). Han var gift med Börta (båda döda efter 1716, Anders 1718), och nämns på gården från 1682 (mtl). Enligt dödboken skall hustrun dock ha hetat Ingeborg Andersdotter, född 1650 på Torås, död 1732 6/11. De hade sonen Olof, född 1688, död 1712, och tre andra söner, vilka också dog före föräldrarna, varför Anders kan sägas ha satsat rätt, när han lät Elin få gården.

Elin Svendsdotter var den piga som nämns 1715-17 (mtl) och som ogift åbo 1719-20 hos Anders Matsson i Vallda 15, även om det i mtl 1721 heter att Anders Jonsson gift sig med Elin *Andersdotter*. Detta namn förklaras lätt av att hon var hans systerdotter och kunde uppfattas som dotter. Anders nämns här från 1682 (mtl) efter Jöns Larsson och Per Andersson.

Elins härkomst får vi veta i brodern Lars Svenssons arvsskifte eller testamente 1757 30/6 (nr 120). Det fanns också en bror Mats. De var födda i Norby (Vallda 6, Sven Lars gård) och barn till Sven Larsson och hans hustru Sigrid Andersdotter (enligt dödboken för Lars 1759 18/3, död 75 år gammal). Sigrid borde haft patronymikon Matsdotter.

Anders Andersson, född 1724, nämns som ogift åbo i mtl 1749-50. År 1755 sägs han där vara skriven i Backa, och 1760 (årsskiftet 1759/60) hemma igen som

svåger till Anders Bengtsson, som då var åbo. År 1768 var han borta.

Anders gifte sig 1754 29/12 med Tala Hindriksdotter från Backa, född 1733 19/3 som dotter till Hindrik Larsson (sannolikt född på gården, död 1751 under utrikes sjöresa till Frankrike) och Anna Andersdotter (möjligen från Hålan, Släp sn, död 1779 27/7). Han flyttade dit och bodde där ännu vid tiden för föräldrarnas bouppteckning. I denna framgår det att Anders med egna pengar bekostat byggnaderna på Torås, och att han ville att systemen Börta skulle få överta gården, eftersom hon skött om föräldrarna och gården. Dock ville han ha möjlighet att bo där tills han kunde skaffa sig "annan lägenhet". Hustrun Thala hade nämligen dött 1757 5/2 av "rosjukan" (rosfeber?). Innan dess hade hon fött Anders en son, Anders (1755 28/11). Han blev bara 1½ år gammal och dog 1757 7/5 av hosta (kikhosta?).

Under loppet av ett halvår förlorade alltså Anders sin syster och mor, sin hustru och son! Anders Utbult på Öckerö var inte den förste Anders Utbult. Hans far måste ha kallats så ibland. Dessutom var sonen Andreas Utbult på Öckerö inte den förste sonen till skeppare Utbult.

Den hypotetiske fadern till Anders Utbult på sidan 8 kan nu med vissa modifieringar dokumentariskt beläggas.

Tillägg : Det som kan verka oklart och ofullständigt här ovan kompletteras genom bilaga D.

BILAGA D

Släkten Utbults äldre generationer på mödernet

1 Elin Svendsdotter, född 1696 13/1 i Norby, Vallda 6, Vallda sn (N), död 1756 i Torås, Vallda 15, Vallda sn (N).

*** Generation I ***

f 2 Sven Larsson, född 1640 i Norby, Vallda 6, Vallda sn (N), död 1720 3/4 i Norby, Vallda 6, Vallda sn (N). Bonde i Norby.

Gift med nästa ana

Barn:

Elin Svensdotter, född 1696 13/1, se ana 1.

m

3 Sigrid Matsdotter, född 1653 i Klasberg, Vallda 22, Vallda sn (N), död i Klasberg, Vallda 22, Vallda sn (N). -Födelseåret ungefärligt.

Gift med föregående ana

*** Generation II ***

ff

4 Lars Carlsson, född i Norby, Vallda 6, Vallda sn (N), död 1675 i Norby, Vallda 6, Vallda sn (N). -Hade brodern Per Carlsson, vilken åtminstone tidvis vistades i Stockholm. - Död före 1675.

Gift med nästa ana

Barn:

Sven Larsson, född 1640, se ana 2.

Fm

5 Elin Nilsson, död i Norby, Vallda 6, Vallda sn (N).

Gift med föregående ana

mf

6 Mats Göransson, död 1685 i Klasberg, Vallda 22, Vallda sn (N). -Gift mer än en gång. Första hustrun hette Ingeborg eller Börta Nilsson. Det är oklar vem som var mor till barnen Anders och Sigrid. Det var Anders (född 1648, död 1718 22/3) som kom till Torås. Han gifte sig 1681 med Ingeborg Andersdotter (född 1650, död 1732 6/11) och fick fyra söner, av vilka ingen överlevde föräldrarna. -Död före 1685.

Barn utan känd moder:

Sigrid Matsdotter, född 1653, se ana 3.

*** Generation III ***

fff

8 Carl Larsson, död 1650 i Norby, Vallda 6. -Död efter 1650. Nämnt i skattelängd det året.

Barn utan känd moder:

Lars Carlsson, se ana 4.

Mff 12 Göran, död 1640 i Klasberg, Vallda 22, Vallda sn (N). -Död före 1640.

Barn utan känd moder:

Mats Göransson, se ana 6.

BILAGA E

Senare generationer på Torås (Vallda 15)

m. Anders Bengtsson, skeppare och nämndeman, född 1728 i Lunna 3 (Olof Tors gård), Vallda sn, som son till Bengt Andersson (död 1748 19/11) och Anna Hansdotter (född 1692, död 1765 15/6), död här 1804 7/6

h. Börta Andersdotter, född här 1729, döpt 9/11, gift 1758 1/1, död 1803 3/12

s. Bengt, född 1758 18/5, död 1788 11/6

d. Anna Britta, född 1760 12/1, gift här

s. Anders, född 1761 13/12, ej nämnd sedan

d. Ingeborg, född 1763(?), död 1765 7/2 "1 månad gammal"

s. Hans, född 1764 1/7, död 1765 15/5

s. Johannes, född 1766 23/6, död 1768 24/8

s. Johannes, född 1769 (kyrkboken saknas), sjöman här, nämnd till 1794 (hfl)

s. Sven, född 1773 10/10, sannolikt död 1774-76 (kyrkboken saknas), ej nämnd 1785 (hfl)

I mtl 1768 (upprättad vid årsskiftet 1767/68) nämns sonen Johannes och

döttrarna Anna och Malena. I hfl 1785 nämns en dotter Anna Lena, född 1761. I mtl 1795 har Anders Bengtsson mågen Jöns Eriksson. Dessa uppgifter kan förklaras efter genomgången av kyrkböckerna. Anna Lena nämns 1794 14/2, när hon gifte sig sjömannen Jöns Eriksson (okänd hemort). Hennes första gifte var med styrmannen Olaus Andersson från Backa (1789 14/1). Hon kallas där Anna Helena Andersdotter. Olaus kan inte återfinnas i dödboken. Kanske han omkom på havet. Anders Bengtssons bror Hans tog sig släktnamnet Lund efter Lunna (Bo Bergén).

- m. Andreas Larsson, sjöman, född 1754 i Torås, död efter 1808
- h. Anna Britta Andersdotter, född här 1760 12/1, gift 1781 23/10, död efter 1808

- d. Anna Lisa, född 1781 4/11, död liten (ej nämnd i hfl 1785)
- d. Britta Cajsa, född 1783 10/11, död 1803-08 (hfl)
- d. Anna Lisa, född 1786 16/11, död före 1800 (hfl)
- s. Magnus, född 1788 27/3, död 1788 30/6
- s. Anders, född 1790 28/6, död samma dag
- d. Britta Stina, född 1791 19/9, död 1791 20/11
- s. Zacharias, född 1792 25/12, nämnd 1803-08
- d. Anna Lena, född 1796, nämnd 1803-08
- s. Johannes, född 1799, nämnd 1803-08

BILAGA F

SJÖGÅRD

Per/Peter Sjögård var kofferdikapten på handelsmannen Christian Arvidssons skepp St Nicolas. I bouppteckningen berättas att han i december 1759 på hemresa från "Peaubeuf" i Frankrike med skepp, gods och besättning "aldeles omkommit". Han efterlämnade änkan Christina Jeansson, men inga barn. Arvingar blev i stället syskonen som nämns i översikten över gården Ubbhult 2 (Sjögården), men de avstod allt till änkan. Per och Christina bodde på Vallgatan i Göteborg.

Så har vi brodern Magnus Sjögård. Han hade, enligt bouppteckningen 1780 27/8, på sitt skepp Importantia, som låg vid Amsterdam, "med döden avgått". Hans änka hette Johanna Catharina Paulin, och paret hade en son och tre döttrar. Huset de bodde i låg på Drottninggatan i Göteborg. Förmyndare blev farbrodern, borgaren och

skeppsombudsmannen i Göteborg, Anders Sjögård.

Anders Sjögård bodde i Masthugget och var först gift med Maria Christina Paulin. Hon dog 1755 (bouppteckning 6/8). Några barn fick de inte. Anders var då skeppare, men när brodern Magnus och hans andra hustru dog i början på 1780-talet var han skeppsombudsman ("waterschaut"). Andra hustrun var Margareta Beckman. Med henne fick Anders två söner och två döttrar.

Vad blev det då av de andra två bröderna, Sven och Olof? Olof dog tidigt. Han nämns inte bland syskonen 1761 i bouppteckningen efter Per. Sven flyttade till Uddevalla. Det framkom i bouppteckningen efter fadern 1744. På landsarkivet fanns även han registrerad. Det visade sig att han hade dött redan 1752 (bou 1752:723) och efterlämnat änkan Anna Margareta Sjögård (flicknamnet ej

angivet). Per blev alltså bara 45 år, Magnus 54 och Anders minst 63 år. Sven blev 36 år och Olof högst 36. Det var ett riskabelt yrke att vara sjöman. Magnus och Anders nämns f.ö. ofta i det varje vecka

utkommande bladet Göteborgska nyheter. Där fanns alltid några rader om inkommande och utgående skeppare.

BILAGA G

Bröderna från Jutagården

(Några episoder som skulle kunna ha hänt)

I När Anders mönstrar ombord på sin första resa som skeppsgosse och tas emot av kaptenen:

-God dag, min pilt!

-God dag, kapten!

-Varifrån kommer du?

-Jag är född på Torås. Min far heter Anders Jonsson.

-Anders Jonsson? Undrar om det är den Anders Jonsson som jag seglade med under Stora ofreden? Men han kom visst från Ubolt i Fjärås.

-Jo, min far är född där! Han har berättat mycket om sin tid som enrollerad. De flesta kallar honom Anders Ubolt.

-Då kan du också få heta det här, så man vet vilken Anders det är.

II När Anders kommit till Öckerö och pratar med sin hustru Magdalena:

-Käre Anders, du verkar alltid så allvarlig. Du har aldrig berättat hur du hade det, innan du kom hit till Öckerö. Jag trodde jag skulle kunna göra dig lycklig.

-Min lilla Malena! Det gör du! Men du förstår, det var en så svår tid, att jag inte har orkat tänka på den. En dag kanske jag kan göra det. Det är knappt jag kan tänka mig att resa hem och besöka min syster och svåger.

Efter ett par år: Anders har bestämt sig. Han skall åka hem till Torås och vara

fadder vid dopet av systemn Börtas barn,

sonen Hans. Året är 1764, och det är mitt i sommaren. När han kommit tillbaka är han förändrad, lättad på något sätt:

-Men, käre Anders, hur är det? Du verkar så tillfreds nu. Vad var det som hände i Torås?

-Jo, du förstår, när jag kom hem var det som om allt det onda som hänt var borta. Det var väl att det var en så ljus och fin högtid, och det var inget som påminde om den onda tiden. Eller så är det att det gått några år nu. Och så har jag ju dig.

-Tror du att du kan berätta nu?

-Ja, jag vill berätta allt för dig: Det var ett halvår från julen 1756 som den ena efter den andra av mina närmaste togs ifrån mig. Allt blev liksom meningslöst. Jag ville ge mig iväg och aldrig återse min dystra hemtrakt.

Min äldsta syster, Ingeborg, var förlovad och skulle snart gifta sig. Men hon dog vid juletiden. Efter bara några dagar hämtade Gud hem mor Elin. Som om inte detta var nog hämtades också min hustru Thala hem bara några veckor senare. Ja, du visste ju att jag hade varit gift innan. Hon fick rosfeber. Ett sånt elände! Tre av mina närmaste var borta! Hur skulle jag nu göra med vår lille Anders? Det var min syster Börta därhemma som fick ta hand om honom. Och jag fick inte ha kvar Anders heller. Kikhostan ryckte bort honom i början av maj.

Så du förstår att det har varit svårt att tänka på detta onda och berätta om det.

-Ja, Anders, jag förstår nu varför du varit olycklig. Ett tag trodde jag det var mig det var fel på.

-Nej, Malena! Du är min glädje nu, liksom våra piltar. Jag har ett nytt liv nu.

III När Anders kommit tillbaka från en resa till Ålborg 1766. En bekant hoppar ombord:

-God afton, "Dansken"!

-God afton! Ja, du kanske kan kalla mig Dansken efter en resa, men min bror, Magnus, kan göra mera skäl för det namnet. Kom in i kabyssen och ta ett stop, så ska jag berätta om honom!

Min lillebror har kommit sig upp och blivit en riktig storskeppare! Nu har han

bott i Köpenhamn några år. Kanske han fick för sig att bosätta sig där på grund av namnet på vår gård, Jutagården? Han kan ha känt sig halvt om halvt som dansk.

Magnus är inte mycket hemma nu. Han gifte sig där 1758. Kan du tro det, men hans fru som han träffade i Köpenhamn kom från Sätilla. Världen är bra liten! Men de stackarna har inte fått barn ännu efter åtta år.

-Men du har välsignats med den sorten!

-Ja, Gud vare tack! Det är en gåva att få söner som kan ta över skutan.

-Ska inte du också flytta till Danmark och bli storskeppare?

-Nej, jag har det bra på Öckerö.

BILAGA H

Källor som använts

Kyrkoarkiv

Vallda: Födelseböcker 1722-27, 1733-92

Vigselböcker 1718-21, 1760-88

Dödböcker 1732-85, 1790-1809

Flyttningslängder 1796-

Flyttningsattester 1790-talet

Husförhörslängder 1755, 1785-

1808

Kyrkoräkenskaper

Längd för prästgårdens reparation

1782

Fjärås: F,v,d och kyrkoräkenskaper 1688-

1749, 1752-75

Onsala: F,v,d spridda år

Sätilla: F,v,d spridda år

Kungsbacka: F,v,d 1688-1717, 1756-62

Hallands län: Vigselregister upprättat av

Hallands genealogiska

förening (sökning gjord av

Sven Johansson, ordförande i

Hallands genealogiska

förening)

Mantalslängder

Vallda, Fjärås (Hallands län):

1663-82, 1685, 1697, 1704-23, 1736, 1740,

1749-50, 1755, 1760, 1768, 1772, 1785,

1790-93, 1795

Bouppteckningar

Västra Hisings härad: 1794 26/4

Fjäre härad: 1744-61, 1757 19/2, 1785

19/12

Göteborg: 1751:1045, 1755 6/8,

1761:1233, 1781 27/7, 1783:45

Uddevalla: 1752:723

Domböcker

Fjäre härad: 1755-65, 1784-85

Kungsbacka rådhusrätt: 1705-20, 1774-82

Litteratur

Sandklef: Allmogesjöfart

Johansson och Grill: Kungsbackas äldre

bebyggelse

Sätillas invånare genom tiderna

Göteborgska nyheter 1765-

Uppgiftslämnare
Bo Bergén, Klippan
Jan-Yngwe Linderhav, Hönö

Ragnar Olsson, Mölndal och Rörö
Steen Thomsen, Köpenhamn

BILAGA I

Fjäre häradsrätt, bouppteckningar, 1757, s.122

Åhr 1757 d. 19 Februarii sammanträdde numera framl. Anders Jonssons och thes jämwäl afledna hustru Elin Swensdotters barn och arwingar, Sonen Styremannen Wälbefarne Anders Andersson utj Backa, så uppå egna, som till at bewaka utrikes wistande myndige Brodrens Månses samt hemma, och tillstädes warande omyndige brodrens Swens rätt; Systemen Pigan Börta Andersdotter jemte hennes fästeman Siömannen Anders Bengtsson från Lunna, jemte thesse Syskons Morbroder Lars Swensson från Norby, hwilcken såsom theras frände sig instälte; till at nu utj tilkallade gode Mäns närwaro låta upteckna, wärdera dehla sins emellan qwarlåtenskapen efter berörde theras föräldrar, af hwilcka then förra Anders Jonsson för tre år och then senare Elin Swensdotter sistledne Juleafton här på Skatte frälse hemmanet Walda Sören Nilsg. med döden afgådt.

Jämwäl infant sig then utj sistl. Decemb. Månad afledna dottrens Ingebors fästeman Anders Andersson från Bäckén, som berättade sig här icke vidare hafwa at påminna, än allena at utbekomma thess utj detta Sterbhus gjorde förskott, som arftagarne honom bewiljade, Ty upgafs ägendomen som följer.

Fast ägendom är En fjerdedel af förbem. Skatte frälsehemmanet Sören Nilsg. utj Walda by och Sochn, har framl. hustru Elin ärfteligen tilfallit efter sin Morbroder framl. Anders Matsson, och består utj gammal jord till fyra tunneland åker, Hwilcket hemman i anseende dertill at Sonen Styremannen Anders Andersson af egna medel upbyggt the derpå nu befintel. hus; hwilcket han nu påstår at thess enda syster, som stedse wid gården och hos föräldrarna giordt tienst, bör til godo niuta; så blef nu thenna hemmans dehl wärderad till 104:-(?)

Lös ägendom

1 Swartbrokot Ko	14:-	
1 dito rödhielmet	16:-	
1 dito rödbrokot	13:-	
1 rödgrimmet Stut	12:-	
1 brun Stutkalf	3:-	
1 hwit Qwigkalf	3:-	
3 st. får à 1 dr 16 s	4.16	
1 Röbbleset häst 6 år	30:-	
1 liten Sugga	2:-	
1 Gris	1:-	98.16

Spannemål

4 Tunnor blandkorn à 7 dr	28:-	
2 skpr Råg à 1 dr 16 s	3:-	31:-

Sängkläder

1 Underbålster med blårandigt war wärderas till	8:-	
---	-----	--

1 Dito samma värde	8:-	
2 st. hufwudputor à 2 dr 16 s	5:-	
1 öfwerdyna med blå och rödrandigt yllet wahr och små fieder	5.16	
1 d.o af lika godhet	5.16	32:-
<u>Linkläder</u>		
2 par blångarns lakan à 1 dr 24 s	3.16	
2 st. lärofts putewar	1.16	5:-
<u>The aflednas gångkläder</u>		
1 Koft och kiortel af Swart Kalminck något brukad	12.16	
1 Koft och kiortil af randigt kamelott skaft	10.16	23:-
<u>Husgerådsaker</u>		
3 st. ylne bänkedynor à 4 dr	12:-	
1 bordtäck	2.16	
1 dito gammalt	-.8	
1 drägels duk	1.16	16.8
<u>Träsaker</u>		
Befinnes inom hus af kistor, kar, tunnor och byttor i ett för alt till gårdsredskap till	5:- 4.16	9.16
<u>Jernsaker</u>		
2 st. gamla grytor	1.24	
1 liten Stekepanna	-.8	
Jernredskap af yxor, nafwar, ljar, och skiäror	3:-	5:-
<u>Sonen</u> Styremannen Anders Andersson fått hemgift 1 Ko för	14:-	

Summa Inventarii 334.8

Häraf drages gield och skuld

de fattigas andel fyra öre af hwarje hundrade	- .14	
Anders Andersson wid Bäckén som förberördt är, efter ingifwen och godtkiänd räkning har at fordra	30.4	
Smeden mäster Per Jönsson i Norby har at fodra	20:-	
Styremannen Anders Andersson i Backa	17.16	
Lars Andersson på Torås dito	12:-	
Anders Andersson ibm d.o	3:-	
Anders Kielsson i Heberg	1:-	
Uptekning och Skiftes kostnad	4.16	88.18

Enär denna skuld af Inventarii Summa dragen är, blifwer öfrige 245 dr 22 s S.mt som efter lag fördelas emellan trenne bröder och en Syster, så at på hwarje broderlott belöper 70 dr 6 $\frac{2}{7}$ s och på Systerlotten 35 dr 3 $\frac{1}{7}$ s S.mt och för en hwar utsättes som följer:

No.1
Äldre Sonen Anders Andersson

Utj det fasta får	28.18.6 6/7	
Fått hemgift en Ko för	14:-	
Utj Sterbhuset har tilgodo i lösöron	27.20	70.6.6 2/3

No.2

	Sonen Måns Andersson	
Utj det fasta får	28.18.6 6/7	
Dito lösöron får	41.20	70.6.6 6/7

No.3

	Sonen Sven Andersson	
Utj det fasta får	28.18.6 6/7	
Dito utj lösöron	41.20	70.6.6 6/7

No.4

	Dottren Börta	
Utj det fasta får	14.9.3 3/7	
Utj lösöron får i Sterbhuset	20.20	35.3 1/7

Summa Summarum 334.8

Sedan, deta således afgjort war, yttrade sig äldre Sonen Styremannen Anders Andersson, det han för sin del utj det fasta til Systren Börta indrager lösningsrätten, och förmodar thet hans bröder framdeles giöra detsamma i anseende thertill at han för den kostnad han på detta hemman med des bygnad giort, af thesse sine Syskon ingen ärsättning tagit, som ock at thenne thes enda Syster städse hos dess afl. föräldrar arbetat och slitit wid bruket. Dock förbehåller sig, ther han skulle påtränga, wid så fatta omständigheter som sig nu wisat therest han wistas, at här få hafwa sitt hemwist för sig och sitt lilla barn tils lägenhet för honom gifwes.

Beträffande utrikes wistande broderens arfsrätt, så blifwer thensamma tils vidare hans förordnande utj boet hos Systemen utom ränta stående. I lika måtto then omyndige brodren Swens lott, emedan han wistas hos sin Syster.

Ägendomens riktiga upgifwande betyga wij Syskon
Anders Andersson Börta AndersDotter

Uppå then omyndige Sonen Swen Anderssons wägnar underskrifwer thes morbroder
Lars Swensson

Såsom tillkallade gode Män underskrifwa
Lars Andersson Anders Bengtsson

Ofvan upförda de fattigas andel fiorton s S.mt är betalt, som quiteras Walda d. 10...
Gustaf Fr. Hjortberg
Kyrkoherde

(Denna bouppteckning är en avskrift av originalet, varför man inte kan se underskrivarnas handstilar. Min avskrift följer i all stavning originalet, men vissa små ändringar har gjorts i layouten för att förbättra läsbarheten)

Henrik Karlsson, augusti 2001

Forntidspromenaden i Rödbergen

Av Helge Svensson

Den 31 maj avverkade vi forntidspromenaden som planerat. Den gjordes i samarbete med Hönö Hembygdsförening och så många som 35 personer infann sig i det vackra vädret. De rösen vi tittade på anses vara från bronsåldern dvs ca 3000 år gamla. Nästan alla rösen i Bohuslän, ca 2000 stycken är skadade på något sätt, så även våra på Hönö. Hålligheten i mitten av röset visar att det någon gång undersökts av gravplundrare. Stenarna från hålligheten ligger utslängda vid sidan av röset. Förmodligen har man inte funnit annat än benknotor och kanske något ärgat bronsföremål.

Det så kallade döingeröset är emellertid något helt annat. För ca 130 år sedan flöt två drunknade personer iland och begravdes på platsen. Det var ganska vanligt på den tiden. Farfar till en av våra medlemmar var med och hjälpte till med rösningen. Långt senare blev graven undersökt. De två skallarna blev bortförda och ”pryder” förmodligen något skrivbord någonstans, inte nödvändigtvis här på ön. Det kan också nämnas att när man gick förbi röset så skulle man kasta en sten eller pinne på röset och gärna mumla någon ramsa. Detta skulle förhindra att de döda gick igen.

Tomtningarna, dvs grundstenarna till primitiva bostäder eller till bodar där man förvarade sina fiskeredskap, kan vara många hundra år gamla och har troligtvis använts under bl.a. sillperioderna då mycket folk drogs ut till öarna. De tomtningar som är mest intressanta är de vid Källevik.

Tomtning vid södra delen av Källevik Foto: Göran Johansson

De är många till antalet och ligger i rader, en del med gemensamma mellanväggar, liksom de sjöbodas som vi ser i dagens hamnar. Mera om dessa tomtningar finns att läsa i *Henrik Karlssons bok "Havet var vårt liv"*.

Vi hann förstås inte besöka alla fornminnen. Många av dem är väldigt svårupptäckta och har med tiden blivit övervuxna, och man måste man veta exakt var de ligger för att finna dem.

På senare år har en ny inventering gjorts men det lär dröja ett tag innan vi får reda på resultatet av denna.

Till sevärdheterna i Rödbergen hör den självlysande mossan och Kröckle kyrka, där för ett antal år sedan någon person målade en Kristusbild på bergväggen. Folk strömmade till för att beskåda undret i tron att det hade framträtt av sig själv. Falsariet avslöjades dock.

Man kan ju undra hur grottan har fått sitt namn. Det finns en liten hylla i berget som man har kallat predikstolen. Denna predikstol plus en Kristusbild skulle ju kunna vara skäl nog att kalla grottan för kyrka. ***I dagarna har man emellertid funnit konturerna av ett ansikte, denna gången inte ditmålat.*** Vi har tyvärr ännu inte något riktigt bra fotografi att visa men det kommer kanske i nästa nummer.

Besök på Marstrand

Helge Svensson

Även stadsrundturen på Marstrand gynnades av vackert väder. Samma kunniga guide som vi hade i Kungälv visade oss runt i den äldre bebyggelsen i staden. Vi passerade mängder av vackra byggnader som alla hade sin historia att berätta. Tyvärr kunde vi inte besöka fästningen, där kommandanten tydligen hade ensamrätt till guidningar. Men promenaden på de stenbelagda gatorna räckte gott till. En givande dag.

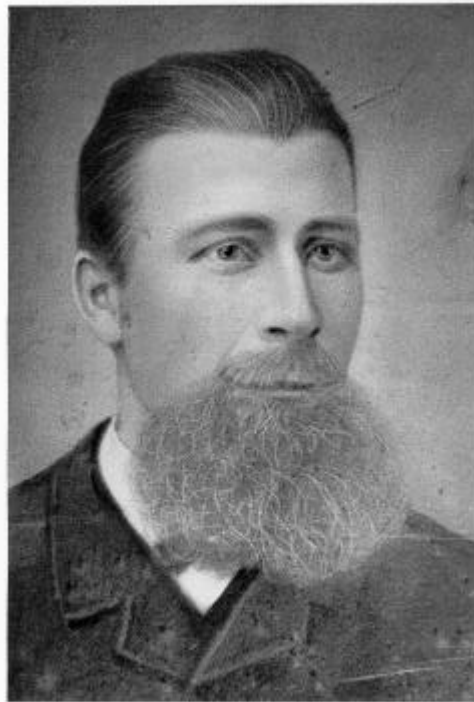
Till Salu

Skrivmaskin av märket Brother säljes för 500 kr., nypris 1200 kr. Endast använd några timmar pga datorköp. Intresserad kan höra av sig till Helge 96 53 15

Ett av Kyrkoherde Tegnanders Liktal

Secondlotsen Bernt Peterssons på Hönö Hedens Afl. Hustru föddes år 1813 den 20de Dec. och befordrades vederbörligen till dopet. Föräldrarne voro och äro Fadren Anders Andersson och modern Anna Britta Utbult på samma ställe hvilke Cristeligen henne uppfostrade så att hon under Pastor Fagerströms tjenstgöringstid i detta Pastorat admitterades till H. H. Nattvard, hvilket nådemedel jämte Gudomliga ordet hon och sedan ordentligen begagnat samt gjort sig känd för en stilla, sedig och ärbar vandel. Ingick år 1835 vid kyndelmässotid egtenskap med på merberörda ställe dåvarande ungarlen ärlige och välförståndige Olaus Olsson som samma årtal dog och därigenom efterlemnade henne såsom enka. Efter några års enkestånd inträdde hon den 21sta sistl. april i nytt gifte med nu sörjande mannen Bernt Petersson darsammastädes hvilken då befanns vara enkling efter d. 30de aug 1838 aflidne hans första hustrun Anna Olofsdotter. Hans nu ifrågavarande andra nemdl Caisa Andersdotter har med en klen kroppsbyggnad städse likväl haft såvida stark helsa och efter omständigheterna varit mestadels frisk till och med i sednare månaderna sjuknade natten mellan den 15de och 16de dennes, förlöstes den onsdagens morgon med ett dödfött gossebarn ansattes både förut och efteråt serdeles af de i svåraste grad sig företeende så kallade convulsioner såsom vanliga dödstecken på en barnaföderska. Emellan anfallen hade, hon sin fulla sansning intill döden som besynnerligt och märkvärdigt nog inträff. sist. söndag d. 20de dennes just densamma dag på hvilken hon för 27 år sedan föddes i verlden Sofve hon etc

Göran Johansson fotogalleri

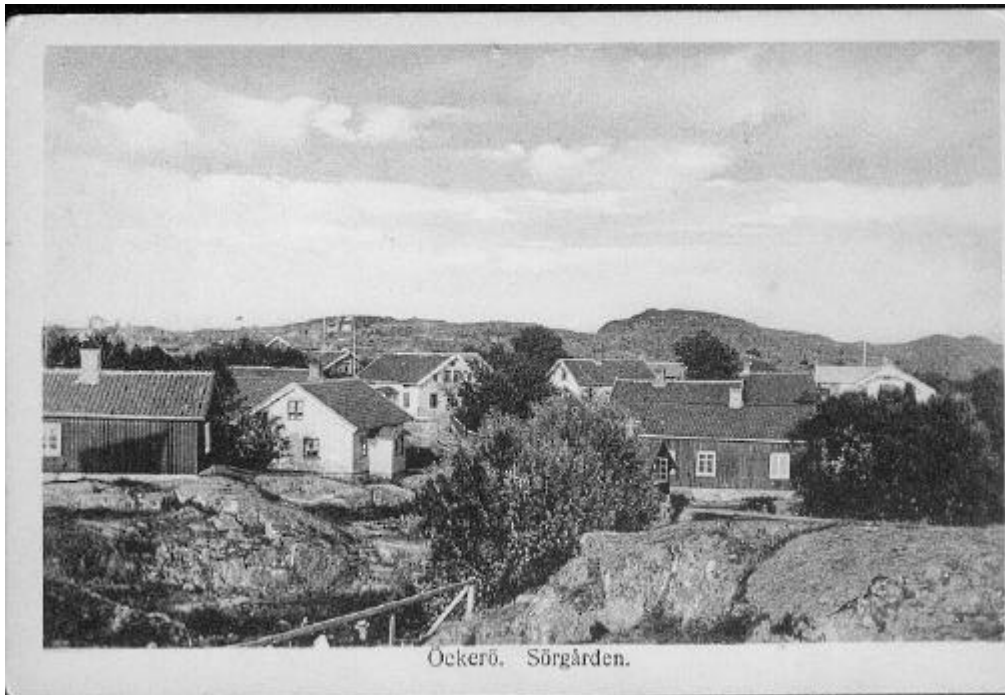

Hilmer Johansson

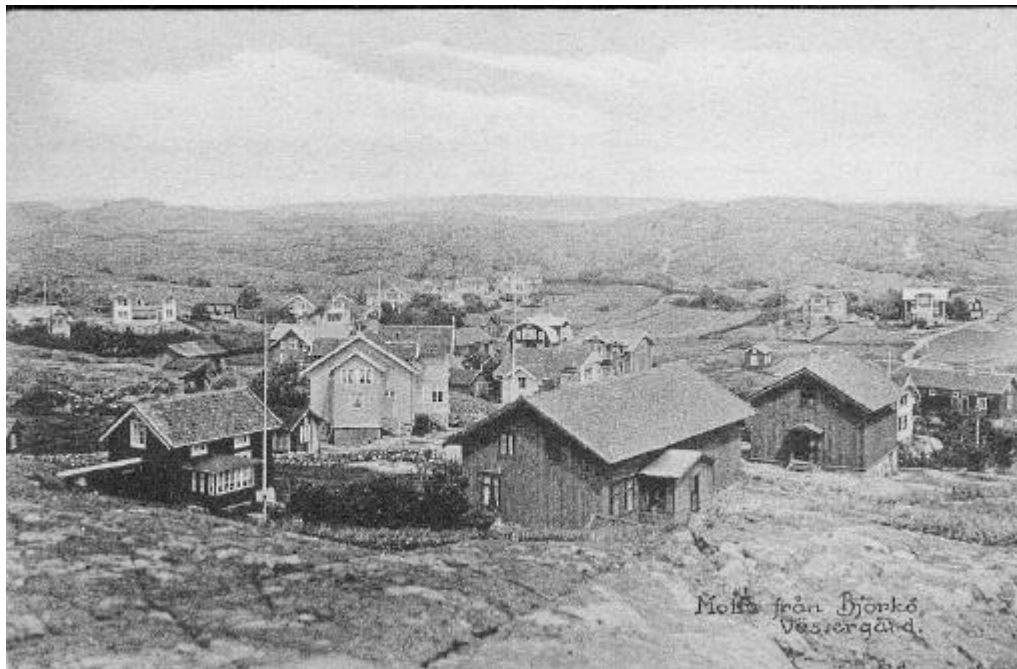

Linnea och Bernhard Johansson

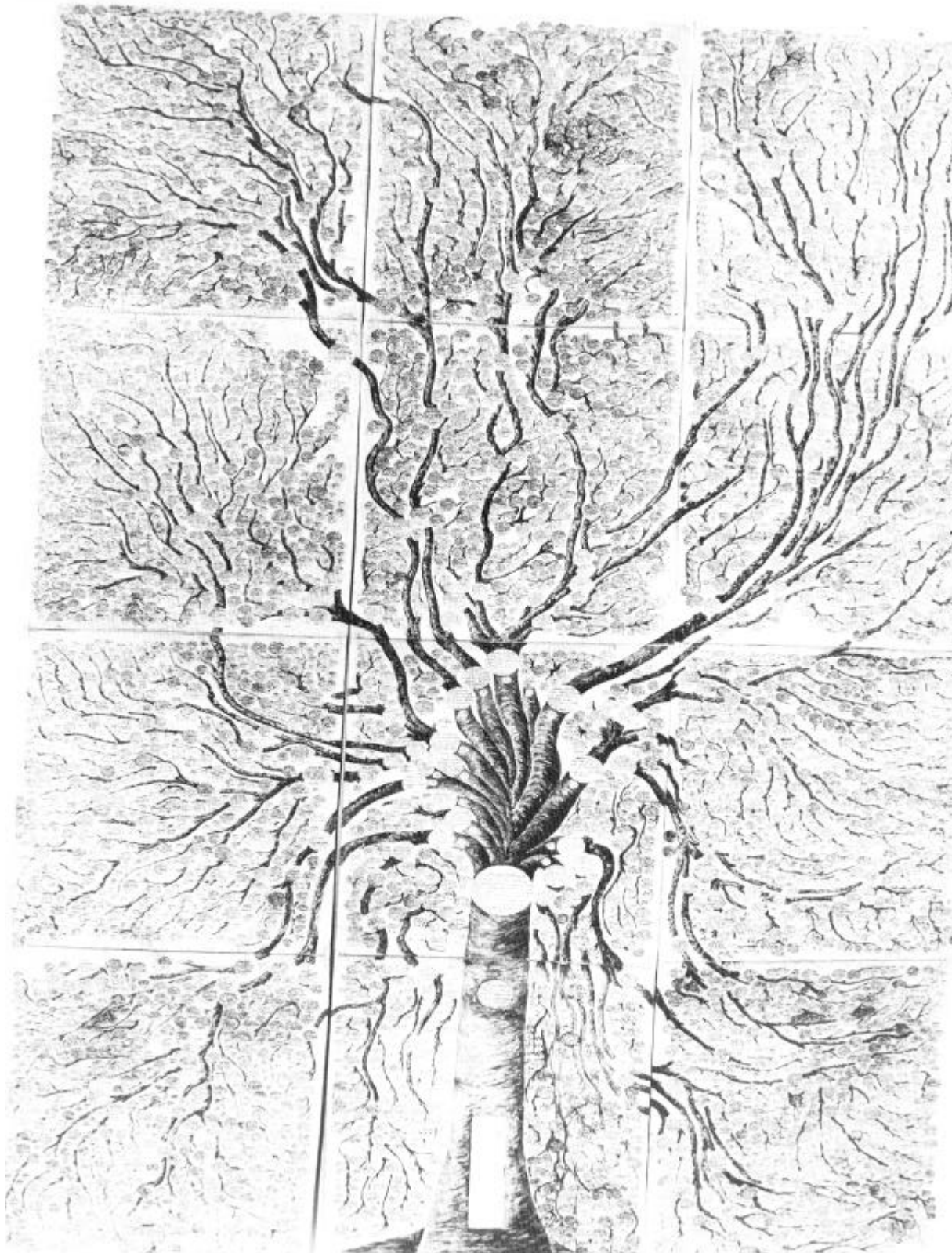
Vykort utlånade av Åke Hansson

Öckerö Sörgård

Bohus-Björkö – Västergård

Ulrika Kullgren (1797-1873) f Hedrén var en mycket aktiv genealog och upprättade en rad släkträd. Hennes släkträd över alla ättlingar till anfadern Erlandus Gudmundi (1554 -1630) är Sveriges största och upptar 7 500 personer. Hennes samlingar finns att beskåda på landsarkivet i Göteborg.

Källa: Släktforska! Steg för steg av Per Clemensson o Kjell Andersson